

Päätoimittaja
Kristiina Manderbacka
editor@socialmedicine.fi

Toimitussihteeri
Krister Björklund
toimitussihteeri@socialmedicine.fi
040-747 8953

Toimitusneuvosto
Elina Hemminki, Lasse Kannas, Jaakko Kaprio,
Antti Karisto, Liisa Keltikangas-Järvinen, Simo Kokko,
Eero Lahelma, Risto Lehtonen, Pekka Louhiala,
Esa Läärä, Jouko Lönnqvist, Heikki Murtooma,
Ritva Nupponen, Kari Poikolainen, Pekka Puska,
Arja Rimpelä, Elianne Riska, Leena Räsänen,
Sirkka Sinkkonen, Harri Sintonen, Antti Uutela,
Jussi Vahtera, Tapani Valkonen, Hannu Vuori

Julkaisija
Sosiaalilääketieteen yhdistys ry
Socialmedicinska föreningen rf

Puheenjohtaja
Ilmo Keskimäki
Stakes, PL 220, 00531 Helsinki,
ilmo.keskimaki@stakes.fi

Sihteeri
Tuulikki Vehko
PL 598, 00101 Helsinki,
sihteeri@socialmedicine.fi

Neljä numeroa vuodessa
Tilaushinnat vuonna 2007: Jäsenet 35 €
opiskelijat 16 € (Sosiaalilääketieteen
yhdistyksen jäsenmaksu), muut, yhteisöt ja
tilaukset ulkomaille 39 €,
irtonumerot 10 € + postikulut

ISSN 0355-5097
Vammalan Kirjapaino Oy 2007

Euroopan kansanterveyden ja pohjoismaisen hyvin- vointivaltion tulevaisuudesta

The Future of Public Health in the Unified Europe – 15. European Conference on Public Health & The Future of the Nordic Welfare Model – 18. Nordic Conference on Public Health and Social Medicine, Finlandia-talo, 10.–13.10.2007.

Tänä vuonna lokakuun puolivälissä Sosiaalilääketieteen yhdistys saa vieraakseen noin tuhat kansanterveyden tutkijaa, asiantuntijaa ja ammattilaista. Lokakuun 11.–13. Helsingissä Finlandia-talossa järjestetään 15. European Conference on Public Health eli European Public Health Association (EUPHA) -järjestön vuosikokous ja sitä edeltävänä satelliittikokouksena 18. Nordic Conference on Public Health and Social Medicine 10.–11. lokakuuta.

Eurooppalainen ja pohjoismainen kokous tuovat Suomeen edustavan joukon kansainvälisiä kansanterveyden tutkimuksen ja terveyspolitiikan huippuja. Eurooppalaista kokousta Sosiaalilääketieteen yhdistys on järjestänyt yhteistyössä Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen Stakesin, Kansanterveyslaitoksen ja Työterveyslaitoksen ja tietysti EUPHA:n kanssa. Pohjoismaisen kokouksen taustalla ovat perinteiseen tapaan pohjoismaiset kansanterveysalan tiedealliset yhdistykset.

Eurooppalaisen kokouksen yleistema on ”The Future of Public Health in the Unified Europe”. Otsikolla halutaan korostaa toisaalta sitä, että me kansanterveyden tutkijoina, asiantuntijoina ja ammattilaisina työskentelemme tulevaisuuden hyväksi, kun edistämme kansanterveyttä. Tämä on kansanterveysalalla työskentelevien yhteinen arvopohja maasta, kulttuuripiiristä tai poliittisesta ja uskonnollisesta vakaumuksesta riippumatta. Toisaalta Euroopan, joka EUPHA:lle tarkoittaa WHO:n Eurooppaa Beringin salmesta Atlantilte, kansanterveyden tulevaisuus on yhteinen kaikille maille.

Yksittäiset maat eivät kykene kehittämään kansanterveyttä muista riippumatta, vaan kansanterveyden uhat, liittyivät ne sitten suurin globaaleihin kysymyksiin kuten ilmaston muutokseen tai perinteisimpiin kansanterveyden haasteisiin kuten infektioauteihin tai ravintoon, liikkuvat nykyisin ketterästi rajojen ylitse. Kansainvälistyvät uhat edellyttävät kansainvälisiä keinoja, jotta uhkiin voidaan vastata tehokkaasti. Tarvitaan eurooppalaista yhteistyötä, tutkimusta, sääteilyä ja jaettua ymmärrystä yhteisestä tulevaisuudesta.

Eurooppalaiseen kokoukseen kutsuttuja puhujia on pyydetty alustuksissaan lähestymään eri näkökulmista konferenssin yleistemaa Euroopan kansanterveyden tulevaisuutta. Yleisesitelmät käsittelevätkin terveydenedistämisen haasteita, eurooppalaisten terveydenhuoltojärjestelmien tulevaisuutta, kansanterveystutkimuksen kehittämistä ja kansanterveyden tulevaisuuden haasteita.

Osa konferenssin puhujista on vielä tätä kirjoitettaessa varmistumatta, mutta kokouksen osallistumisensa ovat varmistaneet muun muassa Martin McKee (London School of Hygiene and Tropical Medicine, Lontoo), Richard Saltman (Emory University, Atlanta), Denny Vågerö (Centre for Health Equity Studies, Tukholma) ja Nata Menabde (WHO Euroopan aluetoimisto). Suomesta yleisesityksen pitäjäksi on saatu Kansanterveyslaitoksen pääjohtaja Pekka Puska.

Muulta Euroopasta nähtynä Pohjoismaat muodostavat yhteistyöalueen, jossa kansanterveyttä edistävä yhteistyö eri yhteiskuntapolitiikan osa-alueiden kesken näyttäisi monilta osin toteutuneen sekä maiden välillä että maiden sisällä. Pohjoismaiden välillä on paljon yhteneväisyyksiä ja vuosia jatkunut yhteistyö on luonut yhteistä arvopohjaa ja käytäntöjä. Eräs tällainen yhteiseksi tunnustettu asia on pohjoismainen hyvinvointivaltiomalli, jonka tulevaisuus on valittu EUPHA:n

kokouksen yhteydessä järjestettävän pohjoismaisen sosiaalilääketieteen kokouksen teemaksi.

Pohjoismainen hyvinvointivaltio on epäilemättä vaikuttanut siihen, että Pohjoismaat, Suomi muiden mukana, ovat kansanterveydessä saavuttaneet maailman huipputason. Pohjoismaiseen malliin onkin virinnyt kansainvälisesti suuri kiinnostus ja myös Suomesta on haettu oppia hyvinvointipalvelujen reformeihin koulutuksessa, vanhusenhuollossa ja terveystalveissa.

Menestyksestään huolimatta pohjoismainen malli näyttää joutuneen vaikeuksiin. Osa kriitikoista pitää laajasti hyvinvointipalveluita ja tulonsiirtoja jakavaa yhteiskuntaa sietämättömän kalliina, osa vierastaa yksilön vapautta rajoittavaa holhoamista sekä pitää mallia passivoivana. Osa kriitikoista taas on huolissaan Pohjoismaiden järjestelmien muuttumisesta niin, etteivät ne enää vastaa hyvinvointivaltiolle asetettuja tavoitteita. Pohjoismaisen kokouksen teema onkin hyvin perusteltu.

Pohjoismaisen kokouksen yleisesitelmät käsittelevät pohjoismaisen hyvinvointivaltiomallin ja sen muutoksen sekä kansanterveyden välisiä yhteyksiä. Esimerkkeinä haavoittuvista ryhmistä käytetään lapsia ja ikääntyneitä. Yleisesitelmien pitäjät ovat Anne-Marie Nybo Andersen (Statens Institut for Folkesundhed, Kööpenhamina), Dag Bruusgaard (Oslo yliopisto), Ilpo Helén (Helsingin yliopisto), Olle Lundberg (Centre for Health Equity Studies, Tukholma) ja Marja Vaarama (Lapin yliopisto).

Eurooppalaiseen ja pohjoismaiseen kokoukseen liittyy runsas oheisohjelma, joka sisältää lukuisia koulutustilaisuuksia ja asiantuntijakokouksia. Tällä hetkellä jo pitkälle varmistuneita satelliittiohjelmaa tulee olemaan esimerkiksi terveydenhuoltotutkimuksen koulutusseminaari, jossa käsitellään vertailevia tutkimusasetelmia terveydenhuoltojärjestelmien tutkimuksessa. Seminaarin järjestelyssä on ollut keskeisesti mukana Suomen Akatemian terveydenhuoltotutkimuksen ohjelma. Muita pre-konferenssi kokouksia järjestetään muun muassa väkivallan ja onnettomuuksien terveysvaikutuksista, väestötason terveydenedistämisen keinoista, eurooppalaisista rokotusohjelmista, maahanmuuttajien terveydestä Pohjois-Euroopassa sekä sairaspöissaolojen tutkimuksesta.

Lokakuun eurooppalais-pohjoismaalainen tuhti kokouspaketti tarjoaa suomalaisille sosiaalilääketieteilijöille ja kansanterveyden tutkijoille ja asiantuntijoille hyvän mahdollisuuden tavata

eurooppalaisia kollegoitaan ja päivittää tietonsa oman tutkimus- ja asiantuntemusalueensa tilasta Euroopassa. EUPHA:n kokous on herättänyt paljon mielenkiintoa sekä Suomessa että muissa maissa. Kokoukseen on tarjottu kaikkiaan lähes 700 esitelmä- tai workshop-abstraktia, mikä on EUPHA:n vuosikokousten tähänastinen ennätys. Eurooppalaiseen kokoukseen esitystään ei voi enää saada, mutta Pohjoismaisen kokoukseen abstrakteja voi vielä lähettää 1.8.2007 saakka. Tietoja kokouksiin ilmoittautumisesta ja kokousohjelmista sekä Pohjoismaisen kokouksen abstraktiohjeista on saatavilla EUPHA:n ja Sosiaalilääketieteen yhdistyksen kotisivuilta www.eupha.org ja www.socialmedicine.fi.

Saksassa on esitetty ajatus yhteisen eurooppalaisen historian oppikirjan kirjoittamisesta eurooppalaisia ja erityisesti Euroopan Unionin jäsenmaiden kouluja varten. Tarkoituksena on kirjan avulla määritellä yhteisiä eurooppalaisia juuria sekä arvopohjaa ja tällä tavoin vähitellen koululaisiin vaikuttamalla edistää maiden välistä

kulttuurista integroitumista. Hanketta on ehkä syystäkin arvosteltu mahdottomana haasteena, jossa törmättäisiin loputtomiin eri kansojen väliin historiallisiin ristiriitoihin.

Henkilökohtaisesti uskon, että yhteisen tulevaisuuden hahmottaminen on menneisyydestä sopimista helpompaa. Osallistumalla lokakuussa EUPHA:n ja Pohjoismaisten kansanterveysjärjestöjen kokouksiin itse kukin voi olla mukana tämän yhteisen tulevaisuuden muovaamisessa kansanterveyden alueella. Sosiaalilääketieteen yhdistyksen ja European Public Health Associationin puolesta toivotan Sosiaalilääketieteellisen Aikalehden lukijat tervetulleiksi lokakuussa Finlandia-talolle rakentamaan parempaa tulevaisuutta eurooppalaisten ihmisten terveydelle.

ILMO KESKIMÄKI

LT, Dosentti

Puheenjohtaja, Sosiaalilääketieteen yhdistys

President-Elect, European Public Health

Association